

Latweefchu Awises.

Nr. 35.

Zettortdeenâ 1. Septemberi.

1860.

Awischn-sinnas.

No Kursemmes. Dâhs preeka deenas irr pahrgahjufchas, kurrâs muhsu mihtai Kursemmitei bija atwehlehts sawu augstu weefi, paschu Krohna-mantineeku, apfweizinaht un ar gawilefchanu zeenihht. Tomehr, kaut arri wairs to laipnigu waigu sawa nahkama semmes-tehwa fcho brihd ne warram ar azzim redseht, paschâ firði winna gohda peeminna salkodama salkohs us laiku laikeem. Kâ tad arri zittadi warretu buht, jo augsts weefis, tur tillai fohht zehlis, tur fohhti mihtligs irr rahdijees augstem un semmeem, un newa wis smahdejis arri ar Latweefcheem fa-eetees, un ar masas kahrtas lautineem daschadâ wihsê darbotees. Kâ jaw muhsu Awises stahstijufchas, wezzu Stendera wahrdu-grahmatu pirzees, lai prastu paschâ Latweefchu wallodâ ar „labdeen“ un „paldees“ fweizinaht Kursemmes behnus, un kahdu zittu ihfu wahrdinu ar winneem runnaht. — Til laipnigs augsts Krohna-mantineeks irr bijis, ka daschâs semneeku mahjâs eegahjis, wissu apluhkojis un irr preezajees, kad wiffas leetas pehz kahrtas irr atraddis; ar kahdu Latweefchu wezziti Leepajâ no weenas blohdas ar to paschu karroti strehbis (wezzitis fcho karroti par gohda peeminna us behnu behrneem ar affarahm irr isluhdsees, un Keiseriska Augstiba to ar kustinatu firði mihtligi irr atwehlehts); — ar pateizibu augsts weefis irr to gohdaschanu usnehmis, ar to semneeki winnu gohdi-najufchi ar jahnteekeem un gawilefchanu winnu pawaddidami no Leepajas zaur Zelgawu lihds pascheem Kursemmes rohbescheem. — Gekam Zelgawâ eebrauze, wehl pee Bekkera frohga, tur sirgus pahrmainija, trihs semneeku staltas meitas (trihs mahfas) weenu pulku wainaku augstam weefim dahwaja par sismi, ka Latweefchu tauta Deewu

luhds, ka tas debbesu tehws gribbetu fcho muhsu mihtka Keisera dehla galwinu puschloht ar fwehtibas seedeem, to arri laipnigi pateikdams pretim nehme, un to wehl Zelgawâ winna kareetê redsejam, un pagasta wezzakais tur ar peenahkameem wahrdeem sahli un maisi tam nahkama semmes-tehwam fneedse, kas sawa laika par to gahdahs, ka lauzineekeem maisite kâ lihds schim ne truhktu. Di Bekkera frohgâ Dohbeles zeen. pilslungs wissu pehz kahrtas bija eerittejis, un zeen. Krohna-Wirzawas meschafungs ar saweem meschafargeem, kas wiffi stalds meschafarga mundeerinds bija apgehrbuschees, par to Keiseriska Augstiba preezajufees, steigdamees ar teem zitteem jahnteekeem augstu weefi us Zelgawu pawaddija. — Ar kahdu gawilefchanu ar kahdeem puschloteem gohda-wahrteem, ar kahdahm zittahm mihtstibas un gohda-sihmehm Krohna-mantineeks Zelgawâ mallu mallâs tappe fweizinahts, to mihtki lassitaji, muhsu Awises juns jaw irr isstahstijufchas, tamdeht te tillai wehl to wahrdinu peeliksim, ka teescham Zelganeekei noschehlo no wiffas firds, ka winneem ne bija atwehlehts ilgaku laiku augstu Krohna-mantineeku pee fewis apfweizinaht, — un ka winni ar wisseem zitteem Kursemneekem jo preezigi to laiku sagaidihs, tur tas ar Deewa luhgfchanahm taggad pee sawas aishbraufchanas pawaddihts augsts weefis, atkal kâ schehligi fohlijis, atnahks muhsu Kursemmi apmekleht. — Lai tad nu Deews tas Kungs schehligi buhtu atwehlehts, ka tee juhreas wilni, kas pee Kursemmes krasteem wetkâhs, augsta Krohna-mantineeka wesselibu buhtu stiprinajufchi, kâ ka tahs deeninas to muhsu rohbeschds nostajagjis, wianam labbâ peeminna paliktu, un winfch arri muhs Kursemneekus ne aismirstu, kas mehs wiffi augsti un

semmi weenâ balſi ſauzam: „Ar Deewu, tu muhſu ſchehliga Keiſera laipnigs dehls, lai tas debbeſs Tehws tewi ſweiku pahwadda pee taweeem angſteem wezza keem un tewi atkal ſawâ laikâ ſweiku atwadda pee mums, teem uſtizzigeeem pawalſneefeeem!“

No Dohbeles puffes. Wehl preeſch kahdahni neddelahm jo preezigi ſawas azzis uſmettam us ſaweem laukeem, jo Deewa ſwehtiba wiſſôs ſurh-rôs rahdijahs. Scho brihdi lauzineefeeem irr ko nopuſtees, jo ruhſa daſchâs weetâs kweeſchus, ka ir zittu labbibu tâ irr maitajuſe, ka ſirds pſahwejam ſahp, un daſchs nohmneeks ſawu pſaujumu ne wis us riju preeſch kulſchanu, bet tuhdaſ us laidareem, preeſch ſfreiſchanas wedd. Pirma kruffa us Meſſcha-muiſchâs, Kalna-muiſchâs un Dohbeles puffi daſchus laukus pawiffam ſadraggajuſe, un tē tikkai waijaga teitt, ko mehſ lautini tik ilgi ſawejamees, un arri ſawâ ſtarpâ, tâ kâ Widſemmē, tahdas beedribas ne zekam, kur wiſſi beedri ſawâ ſtarpâ us to ſaweenojahs, tam beedrim, kas zaur kruffu tohp peemellehts, to ſſahdi pehz taiſua ſpreeduma atlihdſinaht. — Muhſu Uwiſes to padohmu dohd, lai arri ſtary Latweeſcheem jo ahtri ſchahs beedribas tahdâ wiſſe zeltahs, ka diwi jeb trihs pagafſta teeſas aprinki us to leetu ſaweenoſahs, un zaur ihpaſcheem ſpreedneefeeem, ko paſchi uſſauz, to ſſahdi liktu noſweht. To leetu warr ahtri iſdarriht. Kâ dſirdam, Kurſemmes mulſchneeki arri tahdu ſabee-droſchanohs zels, — un Kurſemmes mahzitaji patlabban to leetu ſawâ ſtarpâ norunna. Kaut jelle arri eelſch tahdahm leetahm mehſ wiſſi ſchigſi buhtum zits zittam eelſch kriſtigâs mihleſtibas rohku ſneegt. — Tomehr ne ween zaur ruhſu un kruffu lauzineefeeem muhſu widdû waimanas zehluſchahs, bet arri leetus us leetu tâ kâ no atwehrteem debbeſs lohgeem, irr paſchâ pſaujamâ un waddiſchanas laikâ gabſees, ka wiſſ darbs irr aiſlawehſs, — Daſchôs ſubhrôs uhdens pluhd pahr wehl nenoplanteem laukeem, un tikkai maſa zerriba irr, ka labbâ laikâ un pehz kabrtas rudſus un kweeſchus warreſim eefcht. Reela peemelleſchana wehl zaur to peeſteigufees, ka gandrih wiſſâs muiſchâs un daſchâs

mahjâs no paſcheem ſtipreem kalpeem labba dalka tâ no ihpaſcha niſna druſſcha tohp wahrſinata, ka ſtrahdneeku truhſt. Salkas-muiſchâs zeem. daktera lungam daſchâ deenâ wairak kâ 70 ſlimneeki ar ſahlehm irr aplohpjami, ko wihrs, kas jaw 28 gad-dus ſcho ammatu turr, wehl newa peedſihwojis. Netti gan tikkai kahds no teem ſlimmeem, ja tuhdaſ daktera palihgu melle un ſahles pareiſi bruhle, nomirſt, tomehr wiſſi ilgi ſehrgſt. Lai Deews iſſchir pehz ſawâ ſwehta padohma, un pamahza muhs wiſſus ſemmotees appakſch winna warrenas rohkas. K—u.

Rihga. 16tâ Aug., pulkſten 7½ wakkarâ, aiſbrauzis zeem. General-Gubernaters Wirſts Suworows us Werro pilſatu, no kurrenes tas pahr Pleſkawu us Behterburgu reiſohs.

Maſkawâ 14tâ Aug., pulkſten 10 wakkarâ, nobrauzis muhſu augſts Kungs un Keiſers ar augſtu Krohna-mantineeku Nikolai Alekſandro-wiſſchu un Beelwirſtu Michaeli Nikolajewiſſchu.

Raſanes gubernementē zaur kruffu noſiſtas 10 tuhſt 550 deſſjatines ſeemas labbibas un waſſaraja; ſſahdes eſſoht lihds 430 tuhſt. rubl. r. Eſſoht wehl 2 tuhſt. augtu-lohki, dauds lohpi, ehkas, dahſi un tiliti apſſahdeti. — Ir Olonezes gubernementē kruffa leelu ſſahdi padarrijuſe.

Kurſkes gubernementē 10tâ Juhni 3 tuhſt. 961½ deſſjatines ſeemas labbibas un waſſaraja noſiſtas tappuſchâs; ſſahdes eſſoht lihds 37 tuhſt. 281 rubl. ſudr.

—Id.

Wahzſemmes Uwiſes arween wehl ar to darbojahs, dabbuht ſinnahht un iſſtahſiht, ko Giſtreikeru Keiſers un Bruhſchu Prinz-waldineeks Auguſta eefahlumâ Teplizē ſawâ ſtarpâ norunnajuſchi un weens ohtram apſohlijjuſchi. Belti tur naw bijjuſchi ſchee waldineeki, kas allach kâ prettineeki turrejuſchees, to ſinn gan. Gan reds ka paſikkuſchi labbaki draugi, bet ne ſinn kas wianu ſtarpâ norunnahſt tappiſs. Tomehr wiſſa Wahzſemme par to preezajahs, ka Giſtreikeris un Bruhſis ſahl draudſetees, un zerre, ka wezzu eenaidu atmettihs un wiſſas Wahzſemmes waldineeki un tautas wai-

raf faweenosees. Breeks irr dsirdeht, ka ne ween Bruhschi fawu Prinz-waldineeku lohti flawe un mihle, bet ka arri wiffas zittas Wahzsemmes kautas winnu augsti zeen, winnam ustizz un winnu teiz par tahdu, kas ne ween gudrs un spehzijs waldineeks, bet arri no firds par wiffas Wahzsemmes labklahschanu gahdajoht, Napoleonam gribboht stipri prettim turretees un tamdeht wiffus Wahzsemmes waldineekus gribboht faweenohht un ir ar zittahm walstim fabeedrotees. Lai Deews winnam pee tam palihds, jo buhtu labbi, ja kas gadditohs, kas deesgan drohschi un stipri Napoleonam ta prettim turretohs, ka schis ne drihsti itt wiffu darriht, ko tas gribb. Wiffa pafaule jaw par dauds par winnu brehz, ka nelabbi darroht, par dauds stiprs un leyns palizzis. Awises stahsta, ka Prinz-waldineeks Gistreikerim Teplize effoht apsohlijees eet paliga, ja Napoleons Italia Sardinjerim atkal nahkta paliga; jo ta rahdahs, ka Italia karsch atkal warretu fahktees. Sakka, ja Garibaldim isdohdahs Neapeles walsti un tad ir Pahwesta semmi panemt un Italiu ta faweenohht, tad ne palikshoht ar meeru, bet gribbedani ir Wenezias dallu Gistreikerim panemt, ar scho fahkshoht karru. Sardinjeris jaw fataisohht fawu karra-spehku un fakrahjoht karra-leetas Lombardia. Tadeht ir Gistreikerim jataisahs gattawam. Ur Italeescheem ween kareodamam schim nu gan ne buhtu dauds jabihstahs; bet ja nu Napoleons atkal scheem nahkta paliga, tad Gistreikerim wajaga paliga, un sakka, ka Bruhsis effoht apsohlijis, tad stipri peepalidseht. Awises arri raksta, ka ruddeni muhsu Kungs un Keisers buhschoht Warschawa un ka tad Bruhschu Prinz-waldineeks, warrbuht ir Gistreikeru Keisers, nahkshoht muhsu Keiseru pagohdinahht.

Italia. Wiffa pafaule flattahs us Italiu un Garibaldi, bihdamees, ka no turrenes ne iszektahs ugguns, kas leelu pohstu un nemeeru dauds semmes warr padarriht. Igi ne buhs, tad israhdisees, woi Garibaldim buhs wirstrohka jeb ne. Schinnis neddelas us zetta buhdams, es jums ne warreju rakstihht nelahdas Awischu-sinnas. Arri nelahdas lee-

las leetas pa tam ne irr notikluschas. Tapelz tiklai stahstischi, ka taggad Italia eet. Garibaldi gudri un spehzijs Siziliu walda un gahda, ka tam nauda un palihgs nahkta. Garibaldim no Italias, arri no Greekeru un zittahm semmehm, nahk ar fuggeem weenumehr palihgs, pulks jaunu kauschu, kas paschi karrä eet, karra-leetas, leeli-gabbali un nauda, ko Italeeschi famettuschi woi kas zittas semmes sagahdahs, — un ta tad Garibaldi leelu spehku fakrahjis Sizilia un fataisahs pahzjeltees us Neapeles walsti. Te nu eet par dauds juffu juffam! Zitti ar leelu gaidischanu gaida Garibaldi un tik tuhdat gribb fazeltees un Garibaldim padohtees, un tahdu effoht leelakais pulks, atkal zitti bihtahs no tam, turrachs pee wezjas buhschanas un lihds ar jaunu Rehnimu stipri gribb prettim turretees, bet ne sinn ko ihsti darriht, jo reds, ka labbi ne ees. Rehnina padohmu fajuzzina un to grohsa schurp un turp, ta ka heidsohht winnam neweens wairs ihsti ne gribb ustizzeht. Winna pamahete sinnajufe allasch Rehnina gohdigus padohmus us nelabbu iswaddiht. Arri wiina 3 tehwa-brahli Rehnina prettimeeki. Tad nu labbi Neapelä ne eet un arri us saldateem, wiffuwairak us karra-fuggeem, ne warr pakantees, jo tee nowehl Garibaldim pa juhru eet un darriht ka tiht. Tad nu taggad Rehnina pamaheri un wiina pufs-brahleem bij ja-atstahj un bij ja-eet us Spaniu, un arri wiina tehwa-brahsam, Alwilas grawam, kas us dumpi effoht dohmajis un pats gribbejis eetaisitees par waldineeku, itt ahtri bij ja-aiseet us Sprantschu semmi. Pa tam Garibaldi taissjees ar spehku pahzjeltees no Sizilias us Neapeli. Jaw suhtijis allasch tiklai pa kahdeem simteem fawus labbakus saldatus, lai Neapeles kalnds eetaisahs, salassa dumpineekus un ta pamas spehta peenemmahs. Schinnis deenas Garibaldi pee Neapeles walsts galla ar 130 masahm laiwahm un kahdeem leelakeem fuggeem effoht pahzjehlis 6 tuhft. saldatus un wiffadas karra-leetas, un nu ildeenas gaida, ka nahls ar wiffu spehku un tad gaddisees leelakas kauschanahs un taps uswinnehts, jeb itt ahtri Neapeles walsti panems. Dsirdefim kas buhs.

Siriä niknee Turki kahdus 16 tuhst. Kristitus zilwekus effoht apkahwuschu un ne-isteizamu pohstu un grehku darbus padarrijuschu. Wehl naw meers un nabbaga kristiti zilweki tur wehl dsihwo leeläs bailes. Turku Keisers sawu stiprako un labbako generali ar kahdu karea-spehku turpu nosuhthijs un schis tohs niknakus sjeplawus lizzis tuhdat sanemt, kas gruhti taps teefati; tomeht ar to wehl ne warrehs Turkus sawaldiht, jo tee par dauds nikni esfoht palikkuschu. Tamdehl wiffi Ciropas waldineeki par to farunnajahs gribbedami gahdaht, ka tahdi breefmas un pohsta darbi tur wairs ne warretu notift. Pa tam Napoleons itt ahtri us Siriu jaw irr nosuhthijs ar karea-kuggeem labbu karea-spehku. Ja til tam wehletu, tad Napoleons tohs raisbaineekus gan ahtri fagrahbtu. Bet winnam neweens ihsti ne ustizz. Gulenderi un zitti bihstahs, ka Sprantschi Siriä tä ne cetaisahs, ka pehzgallä winnus no turrenes wairs ne warrehs isdabbuht ahträ un ka ne paleek par Sirias kungeem un Turku semmë tä dabbu wirsrohku. Tee zitti waldineeki ne warr wehleht, un naw wehlejuschi tahdu leelu spehku turpu suhthiht, ka Napoleons gan gribbejis. Tälabbad arri zitti waldineeki karea-kuggus suhthijuschu us Sirias ohstahm.

Aihna. Sinneet, ka Gulenderu un Sprantschu karea-kuggi turpu gan nogahjuschi us karea prett Aihnas Keiseru, bet wehl no karea neneeka ne dsirdam. Gulenderi ne gribboht karea fahlt, bet ar labbu to leetu pabeigt, jo Sprantschi ar par dauds leelu spehku turpu effoht atnahkuschu, tä ka Gulenderi bihstahs, Sprantschi ne palikschohht meera ar to leelaku gohdu, bet cetaisischotees Aihnas semmë un palikschohht tur par dauds stipri, tä ka Gulendereem tas ne buhtu par labbu. Warr sawprast kahda draudsiha starp Gulendereem un Sprantscheem, zil winni scheem ustizz! Gulenderi wiffas sawas ohstas un juhrmallas apbrunnno zil ween sinnadami un spehdami, itt ka tahdi, kas ar bailehm gaida, ka Napoleons kahda deentä nedohmajohht winnu semmë ne eelau-

schahs ar wiffu spehku. Tä arri darra Wahzsemneeki, jo neweens Napoleonam wairs ne ustizz. Wiffi Wahzsemneeki, lai runna ar kurren gribbedams, falka, ka wiffi gattawi zeltees un weenprahthigi karea eet, kad Sprantschi Wahzsemmes rohbeschös gribbetu eelaustees. Gudrais Napoleons to arri labbi sinn, un tadeht taggad Wahzsemneekus ne tirrihahs.

S—g.

Gluddinaschanas.

Seymann J. Rubinsteina wadmallas-bohtë (Zelgawä Zeelajä eelä, Schwollmanna nammä) warr atkal dabbuht druschinu-wadmalla par to lehtako maksu. Schi wadmalla arri geld preefsch meschafargu apgehrba. 1

Wiffi fainneeki un zitti andeles draugi — kas pehrnaja un aisphehnaja ruddent labbibu un linnfehklas pee „**Bajara**,” pee Schagarres (Masajeem) wahrteem, irr pahdewuschu — tohp usajinati, atkal schinni ruddent pee Bajara peebrault, kur tee par sawu prezzi seelako tirgu dabbuhs. Par ittiu labbahm linnfehklahm tohp Ribgas tirgus maksahs. Idras un wiffadas zittas atschkeras no linnfehklahm jeb labbibas tohp arri pee Bajara pirktas un lobs tirgus par tahm maksahs. 1

Zelgawä, tanni 10tä Augustä 1860.

Bajars.

Zeel-Behrjes seelais Lambertu tirgus taps schinni gaddä, Schihdu swebstfu deht, ne 17tä bet **22trä Septemberi** noturrechts. Tirgus eerikteschana fahlfrees treschdeen tai 21mä Septemberi. 2

Zeel-Behrse, tai 16tä Augustä 1860.

Sinna par jaunu tirgu.

Peewiku-muischä — ne tahl no Allschwagas — tiks us wiffsaugstakas waldischanas wehlechanu schinni gaddä, ka arri nahlamös gaddös, tai **6tä Oktober** mehnescha deentä lohpu — un tirgu-tirgus noturrechts. 3

Peewiku-muischä, tai 19tä Augustä 1860.

Rabilles tirgus taps arweenu tai **6tä Oktober** noturrechts. 3

Brigw drisseht.

No juhrmallas-gubernementis augstas waldischanas puffes: Collegienrath G. Bläse, Zensor. Zelgawä, tai 29, Augustä 1860. No. 144.